عدد : ۲۹ — ۱۲۹ (ایکنجی سنه) ۷ جمادی الاخر ۱۳۱۹ جمعه ۷ ایلول ۱۳۱۷ ۲۰ ایلول ۱۹۰۱ (اوچنجی جلد)

ارتقا

ادبیات ، فنون عسکریه ، بحریه ، تاریخ ، تجارت ، زراعت ، صنایع ، معارف ، امور نافعه و اکلنجه‌لی فقراندن باحث مصور جریده‌در .

هرنوع خصوصات ایچون غزته‌نك مدیری سعادتلو طاهر بك افندی حضرتلرینه مراجعت اولنور .

BUREAUX :
Imprimerie Tahir Bey
40, rue de la Sublime-Porte,
STAMBOUL

(ارتقا) نك استانبول وطشره ایچون بر سنه‌لك آبونه‌سی ۳۲ غروشدر .
یومی (معلومات) غزته‌سنه آبونه اولنلره مجاناً اهدا اولنور .
صحائفی بالجمله ارباب قلمه آچیقدر . هر الی قلم طوتان یازه‌بیلیر .
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۴۰ نومرولی « معلومات » مطبعه‌سیدر .

JOURNAL ILLUSTRÉ
IRTIKA

نسخه‌سی : ۲۰ پاره‌یه‌در

جمعه کونلری نشراولنور فنی وادبی مصور عثمانلی غزته‌سیدر .

نسخه‌سی : ۲۰ پاره‌یه‌در

ای جانلی شکوفه ؛ مهرجنان ؛
برنیم نکهك صفا ورجان
کلاچهره‌سنی کورنجه دیرلر .
سودا صاچیپور هلال انور
کوردکجه سنی غریق احزان
برحزن ایله اغلامازمی وجدان ؟
نوحه‌کله بوقلب زار وزارم
پرسوزش عشق بی قرارم
تشریح ایده‌م سنوح فکرم
عشقك ایله‌در فتوح فکرم ...
باق باق نه‌جنانربا شوازهار
باق باق نه‌کوزل نه‌خوش چمنزار
هرکوشه‌ده واردی برلطافت
هرذره‌ده منجلی طراوت
ساقی بزه کلدی ایله همت
بادغمی دفعه برمروت
یتمزمی بوچکدیکم بلالر
لایقمی بوکردیکم جفالر

ع . جلال

ارتقا

(نور) تمدید اولونمالی .

« اسدکجه صبا ایدردی تهنیز »

دییورسیکز .صبا ، نه‌یی‌تهنیزایدردی؟ بوراسی بللی دکل . (چیچکلر) (چمنلر) تنقیه ایدیه‌مز .

« ای جانلی شکوفه ! مهر جنان »

مصراعی موزون اوقومق ایچون « جنان » « شده قوتمالی .

(نیم) دخی تمدید ایدیله‌جك القاظدندر. مادام ، که یوقاریکی بیت جانانه خطاب صورتنده ایراد اولنمشدر . اوحالده‌اشاغیکی مصراعده :

« کلچهره‌سنی کورنجه دیرلر »

دیه‌جکلر یرده :

« کلچهره‌کزی کورنجه دیرلر »

دیمه‌لیدیکز .

غزل

دردم‌افزون ؛ رنج ایدرهر آن بنی قهرجهان
روحم اغلار هپ مسام جسم زارم غم نثار
غم نثارم هرطرف کوکم کبی احزان نما
مرحمت‌قیل! بن‌سنکچون اولدم‌ایشته تارمار
تارماردر فکر چالاکم غموم عشق ایله
سوق هجران وکدرله ، آهله اولدم دمکذار
دمکذارم نارمحرکله سنك بن ای پری
بوناصل سوداکه ایلر عاشقی هپ بی‌قرار

ع . جلال

ارتقا

(رنج ایدر) شیوهٔ لسانه مغایردر .

(تارمار) (آه) الفاظ ممدوده‌دندر .

مستجابی زاده عصمت افندی‌یه

جواب

کاه هفته‌ده، کاه برآیده کاه‌ده آلتی آیده برکره انتشار ایتمکده‌اولان « ترقی » نام رساله‌ٔ عجیبه‌ده (!) کورلمشدر :

مستجابی زاده عصمت بك افندی طرفندن کوندرلمشدر :

« کچن کون بیلدکارمدن برذات ارتقا رساله‌سنده (شرقی)م اولدیغنی خبرویردی. رساله‌یی بولوب اوقودق. باشدن باشه‌مرتب سهویاتیله رخنه‌دار اولان زواللی‌شرقی حق کترانه‌مده براثر التفات (!) اولمق اوزره مطبوعاته بونجه سنه‌دنبری سبق‌ایدن خدمات عاجزانه‌مه مکافاةً آثار نوهوسان زیرینه‌درج اولندقدنصکره آلتنه‌امضای کترانه‌م آتیلمشدر. بن ارتقایه اثر کوندرمدم، کوندرمده . بونك بویله اولدیغنی بنی بیلنلرك هپسی بیلیر، شیدا مرحومك وفاتندن برقاچ کون صکره بر کون عصر قرائتخانه‌سنده ارتقا رساله‌سنك محرر یکانه‌سی محمد جلال بکه تصادف ایتمش ایدم . حقمده من‌القدیم ابذالنی اعتیاد ایدندیکی معاملهٔ جمیلهٔ دوستانه‌دن صکره بو (او) کونلرده براثر یازوب یازمدیغمی صوردی . شیدا ایچون برتاریخ سویلدیکمی واماتهٔ زمان قیلندن اولهرق کچن کون ایکی شرقی یازدیغمی سویلیوب اوقودم . فوق العاده کوزل ومؤثر شیلر اولدیغنی سویلدکدن صکره هان قلمنی چیقاروب صورتلرینی آلدی . کندیسنه بونلرك زنهار ارتقا فلان کبی شیلره درج اولنمامسنی مکرراً تنبیه ایتدم . درج ایتمه‌جکنی قویاً وعد ایتدکدن صکره اورادن آیرلدق . آره‌دن بوقدر زمان کچدیکی حالده درج اولنمامسندن جلالك وعدنده ثابتقدم اولدیغی ظننه ذاهب اولمشیدم. نه‌باطل ظنه‌ذاهب اولمشم . جلال یاخود رفقاسی بنی تحقیر مقصدیله اثرمی برچوق زمان حفظ ایتدکدن صکره ، نهایت بویله صورت غریبه‌ده رساله‌یه درج ایدوب میدانه چیقارمشلر . زواللی عجزه هیچ دوشونه‌مشلرکه او اثرك ناظمی محقرلرك تحقیرینه هدف اولمغه تنزل ایده‌جك قدر بیکانهٔ علو جناب دکلدر . »

اوچ، درت هفته‌دن برکیفسز اولدیغم مناسبتیله استانبوله پك سیره‌ك اینه‌بیلمش اولدیغمدن نه‌زمان انتشار ایده‌جکی اوته‌دن بری مجهول اولان ترقی رساله‌سنی کورمه‌مشدم. مندرجاتی بازیچهٔ اطفالدن عبارت اولان بویله ورقپاره‌لری ذاتاً اوقومیا !.. پازار ایرتسی کونی بزم سرمرتب شکری افندی‌یی کورمك ایچون مرتجانه‌یه اینديکم زمان ــ مومی‌الیه « ترقی رساله‌سی سزك ایچون برشی یازمش!.. بنی‌ده قاریشدیرمش!..» دیدی . (رساله)یی بولوب اوقودق .

نهایت یوقاریده‌یعیناً نقل‌ایتدیکم‌سطرلری کورونجه بونلری یازانك (مستجابی زاده عصمت افندی) کبی اولدقجه سوزآکلار ، براز یازی یازار ، منظوم اولارق برقاچ پارچه قارالار ، هپ بیلدیکمز ذات اولدیغنده متردد قالدم . واقعا انسان ، لغت ناجی‌یی اکمال ایتمکله وارستهٔ نسیان اولامازسه‌ده ، بوقدرده بی‌خبرانه‌شکایتخوان اولمق، اولدقجه سوزآکلار، براز یازی‌یازار، منظوم اولارق برقاچ پارچه اثر قارالار اولان شوبزم بیلدیکمز مستجابی زاده عصمت افندی‌یه یاقیشماز صانیرز .

شوحالده ، بنم بیلدیکم عصمت‌افندی‌یی ینه بنم بیلدیکم مرتبه‌ده براقه‌رق «عصمت» نامنده برشخص موهومه جواب ویرمك ایجاب ایتدی :

« سهو ونسیان » انسان ایچون ایسه ، ارتقاده‌ده مرتب سهویاتی بولونه‌بیلیر . فقط « ترقی » نام رساله‌یی باشدن آشاغی تدقیق ایتمکه تنزل ایتسه‌ك ، بورساله قدر بر « خطا ، صواب » جدولی تنظیم ایتمکه مجبور اولوردق .

عصمت‌افندینك مطبوعاته بونجه‌سنه‌دنبری سبق‌ایدن خدمات عاجزانه‌سنك درجه‌سنی تقدیر ایده‌میورم. بوخدمات‌عاجزانه‌اسکندر افندینك ترجمه ایتدیکی رمه‌فائلی تصحیح ، لغت ناجی‌یی کویا اکمال ، « فروق‌الفاظ » «ترانه» دیمه! برایکی پارچه اثر کوسترمکدن عبارت ایسه ایواه !..

«بن ارتقایه اثر کوندرمدم. کوندرمده..» دینیلیور . نه‌دن ؟ ارتقا ، عصمت افندی‌یه نه‌یابدی؟.. هم عصمت افندینك ارتقایه اثر کوندروب کوندرمیشنك نه تأثیری اولور؟ ارتقا عصمت افندینك اثرینه‌می محتاج؟ ارتقا «مستجابی‌زاده عصمت» کبی امضالره‌چوقدن بری جبین استغنا کوسترمکده بولونمشدر !

بزم طانیدیغمز عصمت افندی‌یه دکل ، شوشخص موهوم اولان عصمت افندی‌یه دییه‌لم ، که براثر کوزل ایسه‌کوزل، چیرکین ایسه چیرکیندر. بونك آثار نوهوسان‌زیرینه، یاخود آثار نوهوسان بالاسنه درجی ، اونك جیرکینلکنی، یاخود کوزللکنی ازاله ایده‌مز.

اوت ! پك دوغرو ! عصمت افندی‌یه قرائتخانه‌ده تصادف ایتدم. حتی برقهوه‌سنی‌ده ایچدم، حتی بوکونلرده شعریازوب یازمادیغنی‌ده صوردم . شیدانك تاریخ وفاتنی سویله‌یوب (ابجد حسابنك یاکلش اولدیغنی صوکره‌دن کندیسی اعتراف واخطار ایتمشدی) متعاقباً ایکی شرقی اوقودی . قنا دکل ! خوشجه شیلر !.. اوت ! پك‌دوغرو! همان‌قلم‌کتیردوب بونلرك صورتلرینی آلدم. فقط عصمت‌افندی بوشرقیلرك ارتقایه درج اولونمامسنی اخطار ایتمه‌دی. بالعکس، بنم ارتقایه برمصاحبه‌یازوب بونده‌شاعر بدیع‌المأثر ادیب‌لغت آشنامستجابی زاده عصمت‌افندی حضرتلرینه‌یولده تصادف ایتدیکمی، ذات‌فضیلت‌سماتلرینك ایکی شرقیسنی الده ایده‌بیلدیکمی ، بوشرقیلرك عرش‌اعلایه پیرایه اولاجق‌قدر سلیس بولندیغنی‌یازمقلغمی مکرراً رجا ایتدی .

بوکبی‌شیلری‌جدیته، وعصمت‌افندینك ده اعترافی وجه ایله، حقنده « من‌القدیم‌ابذالنی اعتیاد ایدندیکم معاملهٔ‌جمیلهٔ دوستانه»یه مغایر کوردیکم‌ایچون‌شرقیلری‌اویله‌مصاحبه‌سزجه، اویله کندی امضاسیله نشرایتدم .

اثرك برچوق زمان حفظ اولونماسی ، صوکره نشرایدلمه‌سی عصمت‌افندی‌یی تحقیر مقصدیله دکلدر . بلکه بوکبی آثارك دمبدم ورودی مناسبتیله ، اوایکی شرقینك « صیره بکله‌مسی » لازم کلدیکندندر .

شوکلهلری برکره دها اوقویه‌لم :

« جلال یاخود رفقاسی بنی تحقیر مقصدیله اثرمی برچوق زمان حفظ ایتدکدن صوکره بویله صورت غریبانه‌ده رساله‌یه درج ایدوب میدانه چیقارمشلر . زواللی عجزه هیچ دوشونه‌مشلرکه اواثرلرك ناظمی محقرلرك تحقیرینه هدف اولمغه تنزل ایده‌جك قدر بیکانهٔ علوجناب دکلدر . »

مستجاب قریه‌سنده اوشاغنك نامنی یادایدرکبی، آغزندن‌چیقانی‌قولاغی‌ایشتمیه‌رك شویله‌جه « جلال یاخود رفقاسی » دیین زواللی‌عصمت، شایان ترحم چوچوق اوقدر بیکانهٔ ادبدر، که جلال‌ورفقاسنك امضالرینك سایهٔ معارفوایهٔ حضرت پادشاهیده قارئین عثمانیه‌نزدنده‌کی قیمت‌ادبیه‌لرینی‌تقدیرایده‌مز. بش‌التی غزل ، درت‌بچق قطعه ، سکزلغت، دها بیلمم نلرله‌کندینی ادیب، شاعر، حکیم قیاس ایدر بی‌چاره‌یه کولرلر اما اوفرقنده اولماز. بوندن‌باشقه استانبول یوق، یاوروم!. براز تربیه کورملی ، یوقسه ، عصمت افندی ایچون :

بوکا اثبات آرارسه‌ك مستجابی زاده عصمتدر « کنارك دلبری نازك‌ده اولسه نازنین‌اولماز » تضمین‌مشهوری هرزمان واردر .

محمد جلال

متألم

تحسینك اوداسنده‌کی پنجره‌ذاتاًقاپانمزدی هرکون اقشام اوزری عودت ایتدیمی ؟ دوغرو بونجره‌نك اوکنه کلیردی .طبیعتك مناظر وحشتناسنی سیر ایدر کبی دورور ؛ دوشونوردی . اکثریا انوار ماهتاب ایله